

Kader internationalisering

Inhoud

Kader internationalisering	1
1 Aanleiding.....	3
2 Motieven voor internationalisering	4
Versterking van de economie.....	4
Leren van en met anderen	4
Toegang tot middelen	5
Profilering van Oss.....	5
3 Visie van Oss op internationalisering	6
De ligging van Oss.....	6
Het Land van Ravenstein	6
Het internationale niveau als tafel.....	6
Focus in internationalisering	8
4 Maatschappelijke opgaven als uitgangspunt	9
Global Goals	9
Europese maatschappelijke opgaven: duurzaamheid en onderzoek/innovatie	9
De Triple Helix	10
Versterking mogelijk op alle beleidsterreinen	10
Economie en speerpuntsectoren	10
5 Afwegingskader internationaliseringsactiviteiten	11
Missies naar of uit het buitenland	11
Deelname in Europese projecten.....	12
Deelname aan internationale netwerken	12
Afwegingskader internationaliseringsactiviteiten	13
5 Internationale activiteiten van Oss gewikt en gewogen	13
Vietnam	14
China.....	15
Europa	15
Bijlage 1 Internationale activiteiten van partners.....	19
Bijlage 2 Internationale activiteiten van Oss gewikt en gewogen	22
Bijlage 3 Intern : wat hebben we nodig	23

1 Aanleiding

“Osse bedrijven, onderwijs en overheid nemen daarom ook actief deel in heel veel netwerken, rond Oss, maar ook landelijk en internationaal. We geloven dat daar veel kansen liggen: inspiratie, klanten, innovatie en uiteindelijk dus ook onze gezonde en evenwichtige economie. De komende jaren pakken we de kans om Oss gezamenlijk nog meer te profileren.” Uit: Economische ambities Oss 2014-2020, p3.

De afgelopen jaren zijn er verschillende internationaliseringsvragen bij de gemeente binnengekomen.

Via de provincie Noord-Brabant, die al 20 jaar samenwerkt met de provincie Jiangsu in China kwam de vraag om een Memorandum of Understanding (MOU) te ondertekenen met Taizhou, China Medical City. Dit heeft geleid tot een bezoek en tegenbezoeken.

Via twee logistieke ondernemers kwam de vraag om een samenwerking te starten met An Giang in Vietnam om als overheid logistieke uitwisseling te ondersteunen. Oss heeft inmiddels een positie opgebouwd in Vietnam. Het blijkt lastig bedrijven mee te krijgen op handelsmissie, aan de andere kant blijkt Vietnam wel interessant voor de HAS hogeschool.

De gemeente Lith was verbonden met de Interreg gemeenten (Interreg Duitsland/Nederland). Bij de herindeling lag de vraag voor of we lid moesten blijven. De vereniging van Nederlandse vestingsteden is aangesloten bij EFFORTS, een Europese vereniging van vestingsteden (Fortified Cities) met kansen voor Ravenstein en Megen. Er zijn incidenteel vragen voor relaties met Maasgemeenten, ook in België en Frankrijk. Bestuurlijk neemt Oss inmiddels een aantal posities in op internationaal gebied. Via Agrifoodcapital is Oss verantwoordelijk voor Europese contacten. Voor het G32 Stedennetwerk neemt de gemeente Oss deel aan de stuurgroep Europese middelen. De burgemeester wordt ook lid van de VNG commissie Europa en Internationaal. Tevens komt Agrifoodcapital Europees in de belangstelling en worden buitenlandse gasten ontvangen, ook in Oss.

Ook bedrijven hebben internationale contacten. Bij potentiële vestigingen van buitenlandse bedrijven moet de gemeente op niveau Internationale bedrijfsdirecties kunnen ontvangen. Zo ook voor de Europese samenwerking van Pivot Park. Ook wordt Pivot Park geregeld aangedaan door internationale groepen, waar de burgemeester een verhaal houdt.

Last but not least heeft Oss ambities op Fair Trade en Global Goals. Internationale contacten versterken deze ambities. Telos heeft gevraagd of Oss een rol wil spelen om het duurzaamheidsmodel People, Planet, Profit te vertalen naar de Global Goal samen met Vancouver (Canada). Vanuit Avans Hogeschool ligt de vraag of Oss een samenwerking met Toronto (Canada) op het gebied van duurzaamheid wil ondersteunen.

De afgelopen jaren hebben we een professionaliseringsslag ondergaan op het gebied van internationalisering. Tegelijkertijd merken we, dat zowel binnen het gemeentehuis als daarbuiten internationalisering niet vanzelfsprekend is niet bij iedereen energie oplevert. Ambitieuze internationalisering kost ook veel capaciteit. Voorliggend internationaliseringsbeleid geeft antwoord op de volgende vragen:

Welke bijdrage levert internationalisering aan de doelen van Oss?

Hoe bakenen we onze internationaliseringsactiviteiten af in overeenstemming met onze maat en schaal?

2 Motieven voor internationalisering

Het internationaal beleid van verschillende Nederlandse gemeenten, biedt inzicht in de belangrijkste redenen om internationaal beleid te formuleren. Internationaal gemeentelijk beleid is belangrijk voor gemeenten om de volgende redenen, die hieronder naar Oss zijn vertaald.

Versterking van de economie

Lokaal hadden we al de ambitie om 1000 nieuwe banen te creëren in 2018. Die opgave wordt waarschijnlijk lastiger, omdat er nog veel onduidelijk is over de impact van alle technologische veranderingen (Vierde Industriële Revolutie). Dat betekent dat nieuwe werkgelegenheid, extra omzet voor ons bedrijfsleven, nieuwe kennis en duurzame innovatie nodig zijn. Daarvoor zijn internationale kennis, bedrijven, talenten, innovatie en export belangrijk. Nieuwe banen komen niet alleen lokaal of regionaal tot stand, maar hebben ook de impuls van export nodig en op beperkte schaal ook internationale acquisitie. Citymarketing, waarbij we Oss ook internationaal promoten, speelt daarbij een essentiële rol. Citymarketing is in Oss maatwerk en speelt dezelfde rol in onze internationale activiteiten:

"We zetten niet het 'product Oss' in de markt, maar we streven ernaar om de (merk)naam Oss consequent mee te laten liften met promotie en marketing van Osse iconen, plekken en netwerken... Wij zien onze toegevoegde waarde met name in het scheppen van het juiste klimaat, waardoor het makkelijker wordt voor anderen om aan een duurzame economie en samenleving invulling te geven." Uit: B&W advies n.a.v. motie citymarketing, p6-7.

Gemeenten hebben allerlei redenen om partners te ondersteunen bij internationalisering. Dit kan te maken hebben met bedrijven, die een buitenlandse eigenaar hebben, buitenlandse leveranciers of klanten hebben of zoeken. In sommige gevallen is er sprake van veel buitenlandse werknemers. Internationalisering kan ook betrekking hebben op het aantrekken van buitenlandse investeerders of het acquireren van buitenlandse vestigingen. Activiteiten, die ontplooid worden, zijn in dat geval het meegaan met en het ontvangen van handelsmissies. In sommige gevallen het aangaan van een relatie met een buitenlandse partner. Deze overheidsrelaties vormen dan de vaak onderlegger voor bredere uitwisselingen en contacten.

Leren van en met anderen

Gemeenten kunnen de behoefte hebben om op bepaalde thema's kennis en expertise internationaal toe te passen of te verwerven. Ook op het gebied van onderwijs kunnen er internationaliseringsambities zijn, waar de gemeente een rol in kan spelen. De belangrijkste doelen zijn dan veelal het hebben van kennis van specifieke best practices elders, samenwerken met buitenlandse partners en een goed opgeleide (internationaal georiënteerde) beroepsbevolking. Denk hierbij aan het deelnemen aan een studiereis of een buitenlands congres. Het bouwen van bruggen als basis voor bijvoorbeeld uitwisselingen van personeel, studenten, leerlingen en docenten valt hier onder. Ook deelname aan Europese projecten en netwerken vallen hieronder. Internationalisering biedt de mogelijkheid om de triple helix te binden.

Toegang tot middelen

Gemeenten kunnen internationaal actief zijn om extra middelen te verwerven. Dit kan gaan om concrete cofinanciering voor projecten of om indirecte middelen (voor andere partijen in de regio of gemeente) of kansen door te lobbyen. In de EU zijn op uiteenlopende terreinen subsidies en fondsen beschikbaar. De Verenigde Naties (UN) hebben ook subsidies beschikbaar. Om makkelijker in aanmerking te komen voor Europese middelen is het verstandig om deel te nemen aan relevante Europese netwerken. Deze leiden dan tot de contacten, die nodig zijn om deel te kunnen nemen aan Europese projecten.

Profilering van Oss

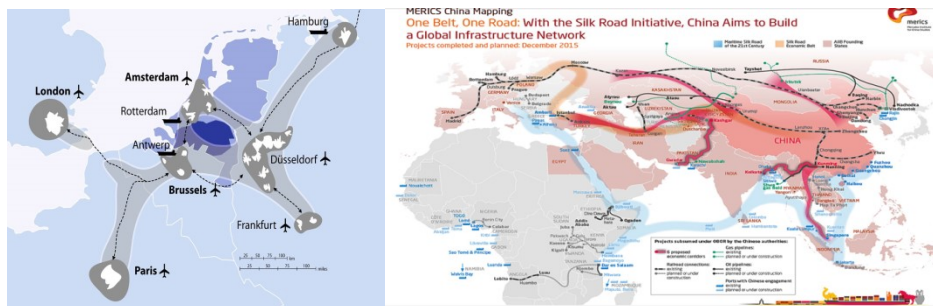
Gemeenten werken door internationalisering aan een scherper profiel. Internationalisering scherpt het nadenken over de eigen identiteit. Het bezoeken en ontvangen van internationale partners leidt tot internationale bekendheid van de gemeente: dit is een vorm van city/regiomarketing/internationale promotie. Dit leidt bijvoorbeeld tot kansen op het terrein van toerisme en het aantrekken van internationale bedrijven. De internationaliseringsactiviteiten van een gemeente leiden tot kansen om jong talent aan te trekken als interessante werkgever. Tevens kan een gemeente een interessante partner worden voor Hoger Onderwijs uit de regio.

“Via de Global Goals en de historie van de farmaceutische industrie (de pil) in Oss kon de burgemeester bij de opening van de nieuwe lijn voor de productie van de Nuvaring voor tweede wereldlanden van MSD voor een gezelschap, waaronder de Verenigde Naties, de Bill Clinton Foundation en de Bill and Melissa Gates Foundation Oss positioneren als farmagemeente.” Cees Mens MSD

3 Visie van Oss op internationalisering

De ligging van Oss

Oss ligt tussen twee wereldhavens (Rotterdam en Antwerpen) en het Europese achterland in de zogenaamde “poort van Europa”. Via Maas, spoor en snelweg is Oss momenteel samen met Den Bosch de vierde logistieke hotspot van Nederland. Met een aantrekkende economie, duurzaamheidsopgaven in transport, overvolle wegen en een overvol spoor neemt de activiteit in onze haven toe. Door de ligging en onze trimodale logistieke infrastructuur hebben wij de voorwaarden voor een goed vestigingsklimaat. Wel zijn er opgaven op het gebied van infrastructuur, zoals Paalgraven en de bruggen van Ravenstein. Deze is aan de lage kant bij retourvrachten als schepen hoger liggen en de spoorbrug bevat slechts een enkel spoor.

Er liggen mogelijkheden door deze infrastructurele opgaven te koppelen aan de wereldwijde ambities van de Zijderoute, die Azië over land verbindt met Europa. Op de afbeelding is nu een zijdelingse verbinding zichtbaar van Vietnam op de Zijderoute. Oss en Brabant zouden zich met Vietnam kunnen inzetten voor een betere aansluiting op de Zijderoute, die via het spoor een veel snellere verbinding biedt dan over zee (12 dagen versus 1 maand). Tilburg heeft logistiek al voordeel van deze nieuwe route (eind 2016), die via Duisburg door Nederland naar Rotterdam loopt. Ook de Gelderse steden zetten nu in op aansluiting op de route, die Oss nagenoeg passeert. Zoals de kaart laat zien, zijn er nog meer verbindingen in aanbouw of gepland, ook in Vietnam.

Het Land van Ravenstein

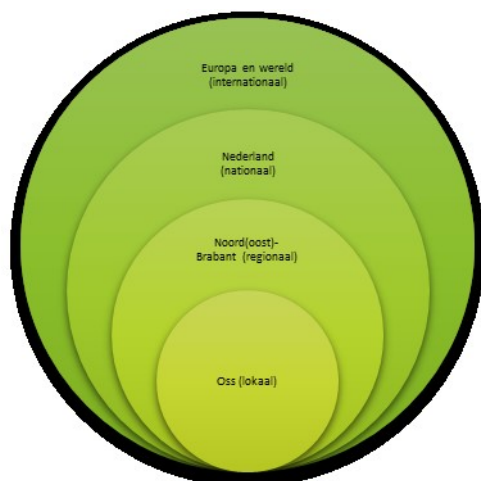
De historie van de gemeente Oss is beschreven in de Osse Canon. Op een breed terrein kan er in de maatschappij aanleiding zijn om vanuit historische of culturele redenen internationaliseringsactiviteiten te ontplooien. Dit gaat over incidentele activiteiten, die vanuit de beleidsbudgetten worden ondersteund indien nodig.

Ook de dorpen hebben een historie met soms internationale verankering. Voor Lith geldt de connectie met de bisschoppen van Luik. Ravenstein hecht aan het Land van Ravenstein met daarin de oriëntatie op Kleve, Duitsland. De ligging in het Interreg gebied biedt mogelijkheden om gezamenlijke projecten te doen. Lidmaatschap van het Interreg gebied Euregio Rhein-Waal versterkt de kans op samenwerkingsprojecten voor Ravenstein.

Het internationale niveau als tafel

“Internationale en interregionale netwerken zijn minstens zo belangrijk als (stads)regionale netwerken en veelal zelfs belangrijker. “Uit: De veranderende geografie van Nederland, prof. Tordoir, p 37.

Internationalisering valt binnen het thema “Regionale samenwerking en netwerken”. Internationaal beleid is hiermee per definitie aan alle programma’s en beleidsterreinen gekoppeld. Het is een niveau waarop samengewerkt kan worden, zoals hieronder aangegeven.

Oss komt internationaal als gemeentelijke overheid niet aan tafel en zal via regionale of nationale samenwerkingsverbanden een positie moeten verwerven om strategische onderwerpen te agenderen.

VNG (internationaal)

VNG internationaal faciliteert gemeentelijk internationaal beleid. Het ondersteunt de Global Goals campagne richting Nederlandse gemeenten. Er zijn ook regelmatig publicaties en evenementen rond internationaal beleid. Oss draagt in 2017 de titel van “Meest inspirerende Global Goals gemeente” samen met de gemeente Utrecht.

De VNG speelt ook een rol binnen de Europese Unie. De Commissie Europa en Internationaal behartigt de belangen van de Nederlandse Gemeenten in de Europese Unie, de Raad van Europa en de Verenigde Naties en tijdens Europese of internationale debatten en bestuurlijke overleggen in Nederland. De leden volgen de ontwikkelingen op de Europese en internationale aspecten van gemeentelijke beleidsterreinen en verbinden deze met de vakinhoudelijke werkzaamheden op deze beleidsterreinen in de verschillende beleidscommissies van de VNG. Burgemeester Buijs wordt in juni 2017 benoemd als lid van de VNG commissie Europa en Internationaal. Daarvoor is ook ambtelijke ondersteuning noodzakelijk.

G32 Stedennetwerk

Het G32 Stedennetwerk kent een themagroep Europa waaraan de gemeente Oss deelneemt. De themagroep organiseert bezoeken naar Brussel, een lobbycursus EU en is vertegenwoordigd in de gremia die Nederlandse standpunten voor Europa voorbereidt. Oss is samen met Zwolle trekker van het dossier toekomst cohesiebeleid na 2020.

De gemeente Oss heeft ook zitting in de Interbestuurlijke Werkgroep Europa dat uit departementen, Unie van Waterschappen, IPO, VNG, Provincies, G4 en G32 bestaat. Er is meegewerkt aan het Nederlands standpunt over de toekomst van het Europese cohesiebeleid (denk aan ESF en OP-Zuid) dat in Brussel wordt ingebracht. Op 24 mei 2017 wordt het Nederlandse position paper met Eurocommissaris Cretu besproken.

Regio Noordoost-Brabant en Agrifood Capital

Binnen Agrifoodcapital heeft de burgemeester als vicevoorzitter de portefeuille Europa. Daarmee heeft Oss een positie in de stuurgroep van OP-zuid (Europese cohesiefondsen voor innovatie en ondernemerschap). Den Bosch heeft namens Agrifoodcapital het covenant van de samenwerkende steden voor voedselbeleid (Milan Urban Food Policy Pact, MUFPP) ondertekend, samen met 140 steden van alle continenten. Agrifood Capital neemt ook deel aan het Milan Urban Food Policy Pact dat zich voor een globale duurzame voedselproductie inzet. Dit biedt een podium om internationaal te netwerken. Het is gewenst dat Oss dit ook ondertekent.

Agrifoodcapital is in 2018 Europese Regio van de Gastronomie: dit biedt een podium om de Osse activiteiten op gebied van agrofood en toerisme en recreatie te verbinden in een Europees programma.

Agrifood Capital neemt deel aan Europese projecten, zoals ACCTIVATE, een Horizon 2020 project en European Region of Gastronomy waarbij Brabant in 2018 “**We are food**” organiseert. Met de provincie organiseert Agrifood Capital de Europa tafel waar onderwijs, bedrijfsleven en overheden belangrijke projecten, beleid en lobby in Brussel en Europa bespreken.

Aangezien Noordoost-Brabant een topregio wil zijn voor agrifood, zijn aansprekende projecten en de erkenning als top Agrifoodregio belangrijk. Via het Europese platform voor Agrifood (RIS3) werkt Agrifood Capital inmiddels samen met andere Agrifood regio's in Europa, zoals Gallway in Ierland, Catalonië en Aarhus in Denemarken. Eurocommissarissen Cretu en Hogan hebben onze regio bezocht. Ook via Brainport Network heeft Agrifood Capital toegang tot internationale activiteiten, zoals op de WIRE 2016 conferentie voor Europese innovatieve regio's waar een Osse bestuurder mocht spreken. Agrifood Capital neemt ook regelmatig deel aan missies naar bijvoorbeeld Vietnam.

Focus in internationalisering

Deze nota bevat vooral uitgangspunten voor internationalisering en legt verder zo min mogelijk vast. Zo kunnen we snel inspelen op de opkomst van andere landen dan we nu in beeld hebben of nieuwe activiteiten ontplooiën. We geven een voorbeeld van plotselinge internationale veranderingen. Nederland heeft als focuslanden voor export onder andere Rusland en Turkije gekozen. De sancties voor Rusland die volgden op het neerhalen van de MH17 vlucht en recente spanningen tussen Turkije en Nederland hebben direct invloed op dat beleid. Politieke spanningen, technologische ontwikkelingen, oorlogen en crises, in een globaal verbonden wereld, ze maken het beter om van het 'Nooit af' principe uit te gaan.

"We moeten onder ogen zien dat de veranderingen nu zo snel gaan dat er geen tijd meer is voor blijvende oplossingen. Burgers, bedrijven en organisaties moeten leren het Nooit Af principe te omarmen. We moeten onze zaakjes goed regelen met oplossingen die per definitie tijdelijk zijn, terwijl we ons voortdurend blijven verbeteren...Permanent Beta dus. Oftewel: Nooit Af. "Uit: Nooit af, Martijn Aslander, Erwin Witteveen, p10.

In de afgelopen jaren zijn er vele vragen op gebied van internationalisering bij Oss binnengekomen. Deze notitie heeft tot doel om handvaten te geven om de ambitie van Oss te formuleren en de activiteiten scherper af te bakenen. Als middelgrote gemeente is kiezen noodzakelijk uit oogpunt van effectiviteit en efficiëntie.

We kiezen voor internationalisering met mate en passend bij een zelfbewuste middelgrote gemeente. Uitgangspunt voor internationale samenwerking is de maatschappelijke opgave.

Als het voor een maatschappelijke opgave nodig is internationaal samen te werken, zal de gemeente dit ook doen. Zo hebben we dat in ons position paper 'Oss en de regio 2015-2020' vastgelegd en deze uitgangspunten gelden ook voor internationalisering in Oss.

4 Maatschappelijke opgaven als uitgangspunt

Global Goals

De Verenigde Naties (VN) hebben in 2015 een duurzame ontwikkelingsagenda voor 2030 opgesteld. De wereldbevolking doet een groter beroep op de reserves van de aarde dan beschikbaar is. Als we willen voorkomen dat wij in 2030 twee aardbollen nodig hebben om aan de behoeften van de wereldbevolking te voldoen, is het nodig dat alle landen aan dezelfde opgaven werken. Daarom heeft de VN de onderstaande 17 Sustainable Development Goals (SDGs) geformuleerd. Oss is Global Goals gemeente voor 2017 en draagt deze ook in haar internationale activiteiten uit.¹ Het Platform Global Goals Oss, waaraan Osse raadsleden deelnemen, werkt ook internationaal samen aan de global goals.

De Global Goals leiden tot internationale verbinding. De Global Goals vormen een wereldwijd geaccepteerd kader, een richting als onderlegger voor internationale relaties. Als uitgangspunt voor een Memorandum of Understanding tot samenwerking geven de Global Goals richting aan de ambities van de partners. Tevens fungeren ze als richtsnoer voor kennisontwikkeling en toepassing bij kennisinstellingen. Het zijn van een Global Goals gemeente vergemakkelijkt het internationale gesprek en de internationale profilering van Oss.

Europese maatschappelijke opgaven: duurzaamheid en onderzoek/innovatie

De Europese Unie hanteert de 2020 doelstellingen van **slimme, duurzame en inclusieve groei**, die met meerdere SDGs samenvallen. Nederland heeft deze doelstellingen vertaald in een actieplan dat jaarlijks door de Europese Unie wordt geëvalueerd. De Europese commissie beoordeelt jaarlijks de Nederlandse realisatie van de Europese 2020 doelstellingen. Uit het Nationaal Hervormingsprogramma 2017 blijkt dat Nederland te weinig publieke middelen inzet voor onderzoek en innovatie. Ook op het gebied van duurzame energie en broeikasemissies blijft Nederland sterk achter (5,8% realisatie op norm 14% en EU-norm is 20%).² Het CBS houdt ook bij hoe Nederland scoort op deze doelstellingen, die dit beeld bevestigen.

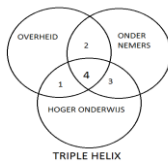
¹ Samen met Utrecht

² Nederlands-nationaal-hervormingsprogramma-2017, p 18

De Europese Unie maakt moeilijke tijden door. Het Verenigd Koninkrijk heeft besloten de EU te verlaten (Brexit) en dit heeft voor de EU en voor de Nederlandse export (Verenigd Koninkrijk is derde land qua Nederlandse export) grote gevolgen. De Europese commissie publiceert een reeks van White papers waarin op hervormingen voor de toekomst van Europa wordt ingegaan, waarover de komende maanden met het Europees parlement en de lidstaten gesproken zal worden. De Europese Commissie wil graag eerst over de toekomst van Europa en eventuele hervormingen discussiëren, voordat er nieuw beleid over de periode na 2020 wordt geformuleerd.

De Triple Helix

Internationalisering biedt de mogelijkheid om de Triple Helix (overheid, onderwijs en bedrijfsleven) te binden en te versterken. De combinatie van deze partners, een of meerdere ambities op het gebied van Global Goals en internationale contacten leiden tot een energie, die kan leiden tot innovatie en samenwerkingsprojecten. Dit kan relevant zijn voor een breed aantal beleidsopgaven.

Versterking mogelijk op alle beleidsterreinen

Voor ieder beleidsterrein geldt, dat internationalisering een bijdrage kan leveren. Met name met betrekking tot van elkaar leren, speelt internationalisering een rol: van het bezoek aan andere foodregio's tot natuurgebieden, het contact met andere midsize steden of steden in transitie met een sociale opgave tot de Europese vestingsteden. De relatie van het Land van Ravenstein met Kleve vanuit cultuur-historisch oogpunt is al beschreven.

Een regionaal bezoek van burgemeesters aan Barcelona over de impact van de aanslagen was de start van de veiligheidsregio.

Economie en speerpuntsectoren

De economische maatschappelijke opgaven, die Oss heeft gedefinieerd, hebben betrekking op Hoger Onderwijs en de speerpuntsectoren. Het betrekken van het Hoger Onderwijs bij de economie van Oss, liever nog het daadwerkelijk vestigen van Hoger Onderwijs in Oss is een belangrijk doel van de gemeente (ook voor de veerkracht, arbeidsmarkt en aantrekkelijkheid van Oss en omliggend gebied). Internationalisering aan de hand van de Global Goals maakt Oss een interessante partner voor het Hoger Onderwijs. Tijdens handelsmissies worden ook binnen het reisgezelschap duurzame contacten gelegd.

Bij de herijking van het internationaal beleid van de HAS is de band van Oss met Vietnam en de betrokkenheid van Agrifoodcapital daarbij reden geweest om Vietnam te behouden in de internationaliseringsambities.

De economische speerpuntsectoren van Oss zijn Lifesciences, Logistiek, Agrifood en maakindustrie. Internationalisering kan een bijdrage leveren aan de versterking van deze sectoren door nieuwe projecten, het verbinden met Hoger Onderwijs en het economisch profileren van Oss.

5 Kader internationaliseringsactiviteiten

Het kader voor internationalisering wordt in dit hoofdstuk geschetst. We zien internationalisering als een niveau van samenwerken dat onder het overkoepelend thema regionale samenwerking valt. Als het nodig is voor een maatschappelijke opgave, werken we internationaal samen. Internationale samenwerking helpt om te leren, Osse bedrijven en instellingen te faciliteren. We zetten onze gemeente op de kaart en kunnen ook externe middelen verwerven. Onze internationale activiteiten bestaan vooral uit het deelnemen of ontvangen van internationale missies, deelname aan Europese projecten en internationale netwerken. Ons internationaal beleid past bij een middelgrote gemeente en richt zich op onze speerpunten: global goals, hoger onderwijs, maakindustrie, life sciences, logistiek en agrifood. We leggen alleen de kaders vast, om snel in te kunnen spelen op veranderingen met andere activiteiten.

Bij internationale samenwerking van gemeenten zijn drie soorten activiteiten van belang: inkomende en uitgaande missies, internationale netwerken en deelnemen aan projecten

Missies naar of uit het buitenland

Handelsmissies zijn voornamelijk gericht op het ondersteunen van het bedrijfsleven bij internationaliseringsactiviteiten en kunnen voor de gemeente bijdragen aan een profilering van Oss, zowel in het te bezoeken land als bij het brede reisgezelschap.

Oss maakt scherpe keuzes uit oogpunt van effectiviteit en efficiëntie. In een beperkt aantal gevallen zal de gemeente leidend zijn. Waar mogelijk zullen we zoveel mogelijk aansluiten bij activiteiten van andere gremia. Het is veel effectiever en efficiënter om aan te sluiten bij een handelsreis van de provincie of van een minister, dan om zelf een reis te organiseren.

We vinden het belangrijk om kaders op te stellen voor onze afweging bij internationale activiteiten. Aan de hand van deze kaders leggen wij verantwoording af aan de gemeenteraad over onze internationale activiteiten.

Handelsmissies worden vooral als een instrument van de Nederlandse overheid om internationaal ondernemen en export van het Nederlandse bedrijfsleven te bevorderen. De gemeente Oss kan aan een missie deelnemen, omdat zij *iets wil leren* van buitenlandse partners, *Oss op de kaart* willen zetten of *andere bedrijven en instellingen faciliteren* in hun internationale activiteiten.

Uit onderzoek blijkt dat 75% van de bedrijven die deelnemen aan handelsmissies voordelen ervaren van deelname (beter netwerk, beter zicht op marktkansen, kennisuitwisseling, meer naamsbekendheid). 25% van de bedrijven heeft ook extra omzet als direct gevolg van een missie. Een succesvolle missie bestaat volgens de deelnemers uit een aantal elementen die hieronder in het schema staan.

Figuur S.1 Schematische weergave van succesfactoren

Uit: Effecten van economische missies, Regioplan, 2010, p III.

Bedrijven (en instellingen zoals uit het onderwijs) vinden het belangrijker mee te gaan met handelsmissies waaraan ook bewindspersonen deelnemen. Dit geeft de missie meer status en opent ook meer deuren voor bedrijven.

Missies worden door verschillende ministeries georganiseerd, door brancheorganisaties en ook door provincies. Op de website van de Rijksoverheid staat de *Economische reisagenda 2017*³. Hierop worden alle missies vermeld. Ook de provincie Brabant heeft op haar website een *internationale reiskalender*⁴.

Uit het buitenland komen jaarlijks ook buitenlandse delegaties naar de gemeente Oss. Dit kunnen bedrijven, instellingen of overheden zijn, die de gemeente echter niet uitsluitend om economische redenen ontvangt. Ook onderwijs, kennis opdoen, uitwisseling of de Global Goals spelen een rol bij buitenlandse delegaties.

Er is een onderscheid te maken tussen:

- *Explorerende missies* met bestuurders, bedrijven en instellingen deelnemen. *Doel*: marktkansen verkennen, nieuwe contacten, soms contracten sluiten.
- *Follow up missies* die de follow up organiseren en in kleiner verband ambtelijk met triple helix, bedrijven en instellingen kunnen worden georganiseerd. *Doel* is dan contacten uitbouwen, bestendigen, extra omzet.
- *Buitenlandse delegaties*: buitenlandse bedrijven, instellingen of overheden die de gemeente Oss ontvangt

Deelname in Europese projecten

Veel gemeenten nemen in verschillende beleidsdomeinen ook deel aan Europese projecten, die vaak met Europese middelen worden gefinancierd. Gemeenten die een actief internationaal beleid voeren, nemen meestal aan meerdere projecten deel en zitten ook in diverse internationale netwerken (zie ook afwegingskader netwerken).

De belangrijkste motieven om aan Europese projecten mee te doen zijn middelen verwerven en kennis uitwisselen. Deelname aan projecten kan uiteraard ook bijdragen aan het profileren van Oss. Deelname aan Europese projecten kan goed via een Europees netwerk verlopen, omdat hiermee duurzame samenwerkingspartners elkaar treffen en eenvoudig tot betrouwbare partnerschappen kan worden gekomen. De kans op honorering is vaak groter en het consortium en project zijn sterker, omdat partijen elkaar al kennen.

Duidelijk is dat Europese projecten altijd een beroep doen op ambtelijke en soms ook bestuurlijke capaciteit. Dit neemt meer tijd in beslag als je als penvoerder optreedt. Een penvoerder leidt een project, levert de projectleider en stuurt het consortium aan. Dit kost veel meer tijd. Er staat tegenover dat hiervoor meestal ook meer uren worden vergoed, dat het medewerkers boeit en een interessante werkomgeving kan opleveren. Europese subsidies worden zowel vanuit Brussel (Horizon 2020, Health 2020, Creative Europe, Erasmus plus) of via Nederland (ESF, OP-Zuid, POP, LIFE, INTERREG) verdeeld.

Deelname aan internationale netwerken

Netwerken van overheden, bedrijfsleven en andere instellingen worden veelal opgericht om te leren en gezamenlijk te werken aan een of meer Global Goals. Niet alleen overheden, maar ook onderwijsinstellingen en bedrijven nemen deel aan internationale netwerken. De Euregio Rhein Waal, Milan Urban Food Policy Pact zijn al aan de orde gekomen. Er zijn veel andere internationale netwerken, ook op het gebied van onze topsectoren maakindustrie, logistiek, agrifood en life sciences. Meestal zijn bedrijven, kennisinstellingen en triple helixorganisaties of regionale samenwerkingsverbanden lid van deze netwerken. Gemeenten zijn vaker lid van algemene internationale netwerken.

Uit de gesprekken en analyses van beleid van andere gemeenten blijkt dat alle gemeenten lid zijn van één of meerdere internationale netwerken. Deelname aan een internationaal netwerk maakt al aan de orde was projectaanvragen kansrijker. Ook zonder projectdeelname zijn sommige netwerken nuttig om te lobbyen en

³<https://www.rijksoverheid.nl/onderwerpen/internationaalondernemen/inhoud/economische-reisagenda>

⁴ <http://brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema//media/aee0ea1563434cc69bb7e8e04e895250.pdf/media/aee0ea1563434cc69bb7e8e04e895250.pdf>

van elkaar te leren. Nadeel is dat deelname aan een netwerk, net als As50, Agrifood Capital en G32 tijd en capaciteit kosten. Zowel een goede afweging als een evaluatie van netwerken waaraan wordt deelgenomen is verstandig.

We hebben meerdere internationale netwerken bekeken op meerwaarde voor de gemeente Oss. Ook in de interviews met ambtenaren, bedrijven en instellingen zijn internationale netwerken aan de orde geweest. Onderstaand netwerk is als meest interessant naar voren gekomen.

ERRIN

ERRIN wordt door ambtenaren aanbevolen om lid van te worden als onderdeel van internationaal beleid. Het is een regio- en overheidsnetwerk en levert goede beleidsinformatie, kennis en projecten op. Oss kan enkel geassocieerd partner worden, aangezien we niet zelf over een lobbykantoor in Brussel beschikken. Dat heeft als voordeel dat we specifiek op onze internationale doelen kunnen inzetten in dit netwerk. Ook kan Agrifood Capital lid worden in plaats van de gemeente Oss. Dit heeft als nadeel dat het accent dan uiteraard vooral op agrifood ligt. De capaciteit bij Agrifood Capital voor deelname is daarnaast beperkt. De kosten voor geassocieerd partner zijn € 2100 per jaar. Onderwerpen die veel aandacht krijgen in het netwerk zijn de maakindustrie, innovatie en smart cities. Uit Nederland zijn Brainport, Food Valley, de Delta regio en Arnhem/Nijmegen onder andere lid. Zowel voor Eindhoven en Brainport als de regio Arnhem/Nijmegen is het ERRIN netwerk de basis voor veel Europese projecten, beleidsinformatie en lobby. Vrijwel alle Europese landen nemen deel aan dit netwerk. Het netwerk versterkt de internationale posities in VNG Europa en Internationaal, G32 Stedennetwerk en Agrifood Capital doordat het toegang biedt tot een Europees netwerk en krachtige lobby.

Gemeente Oss wordt lid van het ERRIN netwerk en zet dit in voor onze speerpunten in internationaal beleid.

Afwegingskader internationaliseringsactiviteiten

Meerdere malen per jaar komen er verzoeken om deel te nemen aan internationaliseringsactiviteiten. Uitgangspunt van Oss is dat deelname effectief en efficiënt moet zijn. Genoemde motieven, maatschappelijke opgaven en kansen voor Oss leiden tot een afwegingskader:

1. Zijn er mogelijkheden om de ambities van **Global Goals** te versterken tijdens de missie/in het project/in het netwerk?
2. Sluit de missie/het project/het netwerk aan bij een **economisch speerpunt** van de gemeente Oss: hoger onderwijs, life sciences, logistiek, agrifood, maakindustrie ?
3. Heeft de missie/het project/het netwerk (of komt de delegatie uit) betrekking op een **Focusland/regio** voor de gemeente Oss ? (of Agrifoodcapital)(of is het op verzoek van een relevante partner, bijv. een bedrijf, provincie, onderwijsinstelling)
4. Is er de mogelijkheid om middels de missie/het project/het netwerk de banden van Oss met de lokale/regionale **Triple Helix** te versterken?
5. Draagt de missie/het project/het netwerk bij aan de **profilering van Oss**?
6. Zijn er **interessante bestuurders of ondernemingen of kennisinstellingen** aanwezig in de delegatie, waarmee contacten gelegd kunnen worden voor Oss?

5 Internationale activiteiten van Oss gewikt en gewogen

De gemeente Oss heeft geen actieve stedenbanden, maar heeft wel twee samenwerkingsverbanden, namelijk met Taizhou (China) en de provincie An Giang (Vietnam). Op het moment dat er sprake is van een officieel samenwerkingsverband is er sprake van een focussamenwerking.

Op de gebieden van Global Goals en de speerpuntsectoren zijn er diverse activiteiten en kansen op het gebied van internationalisering, op het gebied van samenwerkingsrelaties, netwerken, missies en projecten. De ligging van Oss bepaalt mede voor welke subsidies Oss in aanmerking komt: Europese grensoverschrijdende subsidies als Interreg, innovatie subsidies als OP- Zuid (de cohesiefondsen), sociale inclusie (ESF). Daarnaast verstrekt de Europese Unie ook nog verschillende andere subsidies die niet van ligging afhankelijk zijn.

In Bijlage 1 is een uitgebreide beschrijving opgenomen van de internationale activiteiten van andere relevante actoren, zoals overheden, brancheorganisaties, nationale netwerken en triple helixsamenwerking. Bij

internationale activiteiten van de gemeente Oss is het uitgangspunt om zoveel mogelijk aan te sluiten bij activiteiten van deze gremia. In het afwegingskader is dit uitgewerkt.

In dit hoofdstuk gaan we dieper in op de huidige samenwerkingsverbanden en speerpuntsectoren van Oss en bekijken we deze aan de hand van het besproken afwegingskader. Op basis hiervan wordt een aantal keuzes gemaakt voor de verdere invulling van de internationaliseringsactiviteiten van Oss.

Vietnam

Vietnam ligt centraal in Oost-Azië en heeft al meer dan 40 jaar een samenwerkingsrelatie met Nederland. Met name het Zuiden rondom de Mekong-Delta heeft op gebied van ondernemerschap, Agrifood en logistiek interessante kansen voor handel met Europa. Vietnam kent grote uitdagingen op het gebied van de Global Goals: te weten klimaatgevolgen in de Delta, schoonwater, goede voedselproductie en logistieke processen (veel productverlies na de oogst). Er is geïnvesteerd in contacten met Vietnam en die kansen beginnen resultaten op te leveren.

Op verzoek van twee logistieke bedrijven in de haven heeft de gemeente een Memorandum of Understanding (MOU) afgesloten met de provincie An Giang in Vietnam (*Oss ondersteunt en profileren van Oss*). Ook zijn er handelscontacten met ondernemers en het consulaat in Ho Chi Minh stad. Er zijn wederzijds diverse bezoeken afgelegd door bestuurders. Ook Agrifoodcapital, de HAS, AVANS en diverse Osse bedrijven hebben deelgenomen aan deze door het rijk georganiseerde missies. Ook Amsterdam (Hanoi), Rotterdam (Ho Chi Minh City), Eindhoven (Binh Duong) en Emmen hebben relaties in Vietnam.

Door de missies naar Vietnam zijn de Triple Helix contacten in de regio versterkt. Er zijn relaties opgebouwd, die tot dusverre op beperkte schaal ook tot handel leiden voor Osse bedrijven. Ook heeft Oss een Fair Trade bedrijf bezocht, wat mede aanleiding is geweest voor nominatie als Global Goals gemeente (profilering van Oss). Aan de universiteit van An Giang zijn boeken aangeboden door Oss. Oss is in Vietnam breed bekend als stad in Nederland, die samenwerkt met Vietnam.

Nieuwe ontwikkeling is de provincie Can Tho die graag wil samenwerken met Oss op het gebied van logistiek, Agrifood, studenten uitwisseling (is er al tussen Avans en Can Tho University) en training van ambtenaren en staf. Ook Da Lat (er is al een HAS farm), een stad ten noorden van Ho Chi Minh Stad wil graag samenwerken. Er is zeer veel vraag naar kennis over vleesverwerking in Vietnam, die Oss en Noordoost-Brabant kunnen bieden. Ook op het gebied van feed zijn er veel vragen en ontwikkelingen vanuit Vietnam die voor onze regio interessant zijn. Zowel het Maaslandcollege als ROC de Leijgraaf hebben aangegeven geïnteresseerd te zijn in internationale samenwerking met Vietnam via de gemeente.

Vietnam en het afwegingskader

Op alle onderdelen van het afwegingskader is de relatie met Vietnam een meerwaarde voor de doelen, die Oss heeft gedefinieerd voor internationalisering. Er is nog een versterking tegen geringe extra kosten te maken door de samenwerking uit te breiden met Can Tho en DaLat en te verbreden naar de Global Goals en de lokale onderwijsinstellingen.

Conform het afwegingskader internationalisering blijft verdere investering in Vietnam door de Oss gewenst. Verbreding naar Can Tho en Da Lat is een beperkte extra investering en biedt verdere kansen voor binden van onze Triple Helix en logistieke handel. Voor follow up van concrete economische leads is het verstandig te werken met een lokale business developer.

China

De Provincie Noord-Brabant heeft al meer dan 25 jaar een samenwerkingsrelatie met de provincie Jiangsu in China. In deze provincie ligt onder andere de stad Nanjing (de voormalige zuidelijke hoofdstad) ⁵. Eindhoven heeft een zusterrelatie met Nanjing. De andere Brabantstad steden hebben ook zusterrelaties met steden in Jiangsu. Op verzoek van de Provincie Noord-Brabant heeft Oss als zesde Brabantse stad een samenwerkingsovereenkomst gesloten met een stad in de Chinese zusterprovincie Jiangsu. Het betreft de stad Taizhou (China Medical City). Er zijn wederzijds contacten geweest, maar dit heeft echter tot nu toe niet tot een concrete invulling van de MOU geleid. Recent heeft Taizhou verzocht om samenwerking op het gebied van Life Sciences met Pivot Park. Op dit moment heeft Pivot Park daar geen interesse in, alhoewel dit op de middellange termijn (2 jaar) misschien wel interessant kan zijn.

China en het afwegingskader

De relatie met China kan breder ingevuld worden door kennisuitwisseling rondom de Global Goals. Het zou interessant zijn dit te verkennen. De bezoeken aan China met de provincie geven Oss een goede kans om binnen het reisgezelschap in contact te komen met spelers uit de brede Triple Helix in Brabant. Ook voor de lokale onderwijsinstellingen is China interessant. Bij de farmaceutische bedrijven bestaat op het ogenblik geen interesse in een bezoek. Daarmee voldoet deze samenwerking in mindere mate dan Vietnam aan het afwegingskader.

Het lijkt verstandig de inzet van Oss richting Taizhou te beperken tot het ontvangen van handelsmissies en evt. het deelnemen aan provinciale handelsmissies mits er interesse is van Osse bedrijven of de handelsdelegatie dermate interessant is, dat het meerwaarde voor Oss oplevert. Pas als er daadwerkelijk sprake is van regionale of lokale partners in hetzij het uitwerken van de Global Goals, hetzij de farmaceutische industrie, hetzij internationaliseringsactiviteiten van scholen verder gaan met het geven van inhoud aan de samenwerking. Vooralsnog de samenwerking niet verdiepen.

Europa

In Europa is de gemeente vooral op gemeentelijk niveau actief op het gebied van lobbyen (toekomstig cohesiebeleid, VNG commissie) en netwerken en projecten (INTERREG, MUFPP, RIS3 platform). Deze lobby gebeurt via Agrifoodcapital, de G32 en VNG.

Europese kansen: buurlanden

Nederland exporteert het meest naar de omringende landen: Duitsland, België en het Verenigd Koninkrijk. Deze landen zijn ook voor de Osse topsectoren belangrijk. Nu Brexit zich aandient, kan dit voor de export naar het Verenigd Koninkrijk grote gevolgen hebben. Het Nederlandse bedrijfsleven zal dit moeten opvangen door bijvoorbeeld de export te verplaatsen naar andere landen.

De gemeente Oss heeft tot nu toe nauwelijks internationale contacten in de omringende landen. Oss ligt wel in het programmagebied van de Duits-Nederlandse en Vlaams-Nederlandse INTERREG V regelingen (Euregio Rhein Waal) die grensoverschrijdende innovatie- en duurzaamheidsprojecten mogelijk maken waaraan bedrijven, instellingen en ook overheden deel kunnen nemen. Voor Ravenstein is dit in verband met de relatie met Kleve interessant.

Bij het opstellen van de INTERREG V regeling Duitsland/Nederland heeft de gemeente Oss samen met Pivot Park en Agrifood Capital actief deelgenomen aan sessies om de programma prioriteiten vast te stellen. Dit heeft geleid tot de mogelijkheid om grensoverschrijdende projecten in agrifood, logistiek en life sciences te

⁵ Nan is zuid, Be is noord, Jing is stad

financieren met INTERREG subsidie. Oss maakt daar tot nu toe weinig gebruik van. Een aanvraag vanuit Ravenstein werd afgelopen jaar afgewezen omdat de gemeente het lidmaatschap van de Euregio Rhein Waal niet heeft gecontinueerd.

Vanuit Noordoost-Brabant is het Land van Cuijk het meest actief in de Euregio. Zij hebben ook een samenwerkingsverband met Duitse gemeenten in de grensstreek en voeren gezamenlijk INTERREG V projecten uit. De burgemeester van Boxmeer zit in het bestuur van de regeling, de burgemeester van Nijmegen is voorzitter.

Sinds kort werken de zes grootste steden in de Euregio Rijn-Waal (Arnhem, Nijmegen, Ede, Düsseldorf, Duisburg en Moers) aan samenwerking op meer terreinen. Er is een Memorandum of Understanding ondertekend in februari 2017.

Het accent in de samenwerking ligt op het gebied van stadsontwikkeling, zowel op sociaal als economisch vlak, waarbij er in het bijzonder aandacht is voor duurzame stadsontwikkeling overeenkomstig de EU-2020 doelstellingen van slimme, groene en inclusieve groei. Daarnaast is er aandacht voor duurzame energie, gezonde steden en sociale cohesie. Ook op het gebied van gezondheidszorg, creatieve economie, agrofood en logistiek gaan de zes steden grensoverschrijdend samenwerken. Deze thema's sluiten aan bij onze topsectoren en bieden ook mogelijkheden projecten rond duurzaamheid (waar Duitsland sterk in is) te financieren (Oss leert). Recent heeft de programmasecretaris van de Euregio Rhein Waal zijn interesse uitgesproken in deelname aan het stedenoverleg door Oss. De gemeente moet dan weer lid worden van de Euregio Rhein Waal.

De provincie Noord-Brabant en BOM plegen veel inzet in (Zuid)-Duitsland, een regio die ook door externe stakeholders in de interviews veel wordt genoemd. De gemeente Oss bezoekt ook wel een logistieke beurs in München. Ook de relevante brancheorganisaties en Agrifood Capital Werkt! richten zich op Duitsland en Vlaanderen in hun strategie.

Vanwege stedelijke en economische vraagstukken en ook vanwege de relatie van het Land van Ravenstein met Kleve lid worden van de Euregio Rhein Waal (jaarlijkse bijdrage: € 14.000, op basis van inwoneraantal). Het programmasecretariaat Euregio Rhein Waal te verzoeken Oss aan het grote stedenoverleg te laten deelnemen en waar interessant ook aan gezamenlijke projecten deel te nemen.

De hogescholen Has en vooral Avans hebben meerdere INTERREG V projecten in het Vlaanderen/Nederland gebied. Op het gebied van arbeidsmarkt is Vlaanderen bijvoorbeeld interessant, omdat men daar Nederlands spreekt. Agrifood Capital Werkt! zet in op werkgelegenheid met Vlaanderen en Duitsland en samenwerking met het expatcentrum. Dat kan ook voor onze regio een bijdrage leveren aan de werkgelegenheid. Brainport en Agrifood Capital werkt zijn al bezig om nauwere banden met Vlaanderen aan te gaan op dit terrein. Ook op het gebied van de maakindustrie geven de provincie en Brainport samen met Vlaanderen leiding aan een pilot project 3D printen in het kader van het *Vanguard initiatief*. Dit is een Europese samenwerking rond de industrie, waaraan 26 Europese regio's deelnemen.

De deelname aan INTERREG V Vlaanderen/Nederland enkel op projectbasis voort te zetten, indien dit wordt gevraagd door relevante partijen (onderwijs, bedrijfsleven).
De initiatieven van andere partners, zoals Provincie, Brainport en Agrifood Capital actief te volgen vanuit het economisch kernteam en waar mogelijk verbinden met Osse bedrijven en instellingen.

Osse topsector: Agrifood

Agrifood Capital vertegenwoordigt internationaal onze Osse Agrifood sector. Goede contacten met Agrifood Capital zijn belangrijk en daar leveren we ook voldoende inzet op. Het is zinvol om Agrifood initiatieven internationaal vooral via Agrifood Capital te laten verlopen. Via Agrifoodcapital heeft de burgemeester zitting in de stuurgroep OPZuid. De lobbycapaciteit van Oss is nu met de Europatafel van provincie en Agrifood Capital vergroot.

Het **Milan Urban Food Policy Pact** komen ook internationale leads voort voor projecten (*Oss verwerft middelen*). Het Milan Urban Food Policy Pact is in 2015 wereldwijd door 140 steden ondertekend, in onze regio door de gemeente 's-Hertogenbosch. De steden zetten zich in voor een duurzame voedselvoorziening en dragen zo ook bij aan de Global Goals op het gebied van voedsel. Dit sluit aan bij de citydeal voedselbeleid waaraan Oss deelneemt en ook bij lokale initiatieven rond Landerij van Tosse en de Brabantse bonenburger van Dalco Food. Ondertekening als gemeente Oss versterkt ons profiel als Agrifoodstad en Global Goals gemeente en is goed voor onze citymarketing. Het sluit aan bij onze lokale activiteiten op dat gebied. Er zijn geen kosten aan verbonden. Onze burgemeester vertegenwoordigt Agrifood Capital internationaal en bezoekt de bijeenkomsten van het pact, waaronder die van het Milan Urban Food Policy Pact. Het is makkelijker deze positie als bestuurder van Agrifood Capital met Oss te verbinden als wij dit pact als gemeente ook ondertekenen.

Internationale Agrifood verzoeken op te pakken in overleg met Agrifood Capital . Via Agrifoodcapital inzetten op promotie van de regio (en daarnaast Oss) en versterking van de speerpuntsectoren. Als gemeente Oss het Milan Urban Food Policy Pact ondertekenen en jaarlijks aanwezig zijn op de conferentie. proberen de conferentie naar Oss te halen.

Osse topsector: Life sciences

In de life Sciences zijn de bedrijven zelf internationaal actief en hebben geen extra inzet op internationale aspecten vanuit de gemeente nodig. Er zijn wel enkele netwerken van steden met een campus of Science park. Daarin zijn echter vooral de onderzoeksinstellingen en bedrijven actief, omdat de samenwerking vooral op inhoud is gericht. Het is beter lidmaatschappen van netwerken op dit gebied aan onze Life Sciences bedrijven over te laten. Deelname aan netwerken en projecten gebeurt door de Osse life sciences bedrijven zelf, deze zijn te specifiek voor een gemeente om een rol te spelen

Internationalisering rondom Life Sciences te beperken tot evt. deelname aan een provinciale reis naar China en het verbinden van Osse bedrijven aan regionale inkomende internationale bezoeken. Bestuurlijke aanwezigheid bij inkomende missies ter ondersteuning van de sector en de profilering van Oss blijft belangrijk.

Osse topsector: Logistiek

Voor de logistieke sector zijn het logistiek platform en de brancheorganisatie leidend. De gemeente is daar lid van.

Op het gebied van acquisitie en versterking van het netwerk is het van belang jaarlijks met Osse logistieke bedrijven deel te nemen aan een internationale logistieke beurs met een brede delegatie.

Osse topsector: Maakindustrie

De maakindustrie zou kunnen aansluiten bij het eerder genoemde Vanguard initiatief dat zich op de maakindustrie en innovatie richt en uit 26 Europese regio's. In het project proberen Europese regio's met een sterke industriële sector nieuwe technieken en toepassingen uit. In verschillende pilotprojecten op het gebied van nanotechnologie, 3D printen, efficiënte en duurzame technieken voor de maakindustrie en bio economie proberen bedrijven en universiteiten wordt aan innovaties gewerkt. Zowel de provincie Noord-Brabant als Brainport nemen aan het project deel. Brainport voert met Vlaanderen de regie over de 3D print pilot.

De Vanguard aanpak die door regio's zelf is geïnitieerd aan de hand van de smart specialisation strategy (RIS3) en waar regio's op basis van hun industriële profiel elkaar vonden, heeft lange tijd uit samenwerking bestaan zonder dat daarvoor externe financiering werd aangevraagd. Bedrijven werkten aan innovaties waarin zij toch al investeerden. Voor de kosten van het netwerk heeft de Europese commissie na enige tijd zelf voor financiering gezorgd. Deze bottom up aanpak is erg positief ontvangen door de Europese Commissie en wordt als voorbeeld gezien voor Europese samenwerking na 2020. Het zou goed kunnen dat Vanguard na 2020 een

eigen status krijgt als groot project dat dan zelf subsidies gaat verdelen. Voor de Europese Commissie is deze samenwerking belangrijk om de Europese industrie naar een eigen positie te leiden als innovatieve, hightech sector. De nieuwe ontwikkelingen uit de Vierde Industriële revolutie worden in dit netwerk getest.

Inmiddels is de Osse maakindustrie georganiseerd rondom arbeidsmarktthema's in Metaalkracht. Verdere economische uitbouw van dit cluster, verbinding met kennisinstellingen en internationalisering (netwerken en projecten) zijn een opgave. Hiertoe staat het cluster zelf aan de lat.

Pas indien er concrete behoefte is bij deze bedrijven aan internationalisering inzet op dit thema.

Internationale acquisitie: relaties met BOM en provincie

Uit de inventarisatie blijkt dat BOM Foreign Investments en de provincie belangrijk zijn in internationale Brabantse branding, export en acquisitie van bedrijven. Het is zinvol om intensiever relaties te onderhouden met BOM foreign Investments en de internationale afdeling van de Provincie. Zij dienen goed op de hoogte te zijn van onze vestigingsmogelijkheden, ook op Heesch West, innovatie, kracht van de samenwerking in Logistics House, Dome X, Talentencampus en Kracht van Oss. Zo wordt er wellicht nog sneller gedacht aan Oss als vestigingsplaats voor buitenlandse bedrijven. Hier ligt een taak voor het kernteam economie en voor citymarketing.

Reguliere contacten onderhouden met BOM Foreign Investments en de internationale afdeling van de provincie te laten onderhouden en Oss als vestigingsplaats te promoten.

Bijlage 1 Internationale activiteiten van partners

We verkennen hieronder kort de internationale activiteiten van andere relevante actoren, zoals overheden, brancheorganisaties, nationale netwerken en triple helixsamenwerking. Hierbij noemen we steeds de Osse internationale activiteiten die aan het einde in een overzicht worden samengevat.

Rijk

Het *Rijk* organiseert samen met de publiek-private samenwerking Dutch Trade and Investment Board (DTIB) en Rijksdienst voor Ondernemend Nederland (RvO) handelsmissies naar het buitenland. De gemeente Oss neemt bijvoorbeeld regelmatig deel aan missies naar China of Vietnam. De focus van het DTIB ligt momenteel op Brazilië, India, Rusland en Turkije. De handelsmissies kennen een bredere focus en doen veel meer landen aan.

Provincie Brabant en Brabantse Ontwikkelmaatschappij (BOM)

De provincie *Brabant* richt zich in internationaal beleid op vijf programmalijnen:

- Handelsbevordering: doel is meer export van goederen en diensten door Brabantse bedrijfsleven
- Investeringsbevordering: aantrekken van buitenlandse investeringen (NFIA, BOM).
- Innovatiesamenwerking: Brabantse (hightech) voortrekkers beter positioneren (fotonica, energieopslag), via triple helixsamenwerking
- Overheidsrelaties: goede contacten met buitenlandse overheden, initiërende en faciliterende rol provincie
- Internationale profilering: Brabant Branding, Europese topregio voor kennis en innovatie

Ook de provincie verbindt de internationaliseringsagenda met maatschappelijke opgaven en noemt smart mobility, smart health, agrofood, biobased economy en energie als opgaven, die een internationale aanpak vergen. Voor het internationaal beleid is een budget van 4,8 miljoen beschikbaar.

De provincie zet sterk in op *regio's in (Zuid) Duitsland* en noemt dit interregionalisering, omdat de gekozen Duitse regio's ook sterk zijn op het gebied van kennis en innovatie. De BOM in Duitsland is voor de handels-innovatie- en investeringsbevordering verantwoordelijk. De provincie onderhoudt de relaties met Duitse overheden en werkt aan de branding van Brabant in Duitsland. Dit jaar start een grote mediacampagne voor Brabant in Duitsland. Bij het consulaat in München heeft de provincie een business developer voor Brabant gestationeerd. Rond feestdagen als Koningsdag organiseert de provincie bij het consulaat drukbezochte recepties in München en Stuttgart voor Duitse en Nederlandse bedrijven.

In Duitsland staan vier deelstaten centraal:

- Baden-Württemberg (oa Stuttgart): electric, smart and green mobility, medische technologie, life sciences.
- Bayern (oa München, Ingolstadt, Nürnberg): High Tech systems and materials, agrifood.
- Nordrhein-Westfalen (oa Düsseldorf, Köln): medische technologie, life sciences, energie, logistiek, agrifood, high Tech systems and materials
- Hessen (oa Frankfurt am Main, Kassel): ICT en dataverkeer.

De provincie organiseert missies en evenementen naar en in deze deelstaten en onderhoudt ook bestuurlijke relaties. De provincie Brabant voert Europese programma's uit, waaronder de grensoverschrijdende INTERREG programma's met Duitsland en Vlaanderen. Met Nordrhein Westfalen is Brabant betrokken bij het INTERREG Duitsland Nederland programma. Dit Europese subsidieprogramma bevordert de grensoverschrijdende samenwerking tussen beide landen en biedt voor de samenwerking financiering aan.

De gemeente Oss en partijen als Pivot Park en Agrifood Capital hebben bij de inrichting van het programma inspraak gehad, Hierdoor zijn subsidies voor innovaties op het gebied van Life sciences, logistiek en agrifood met Duitsland mogelijk. We zien dat daar in onze regio en gemeente tot nu toe nauwelijks gebruik van is gemaakt. De gemeente Oss is lid geweest van de Euregio Rijn-Waal, maar heeft dit lidmaatschap niet gecontinueerd.

De provincie Brabant werkt ook intensief samen met *Vlaanderen*, in het bijzonder met de steden Antwerpen, Leuven, Mechelen en Brussel en organiseert jaarlijks in Vlaanderen voor Nederlandse en Vlaamse bedrijven de Brabantdag.

Brabant is met Vlaanderen eveneens betrokken bij het Europese subsidieprogramma INTERREG Vlaanderen Nederland. De gemeente Oss valt in het programmagebied van deze regeling. Op het gebied van duurzaamheid heeft de gemeente een INTERREG subsidie gekregen.

De Provincie Brabant werkt al meer dan 20 jaar samen met de provincie *Jiangsu in China* (waaronder Taizhou (Oss life sciences samenwerking), Nanking, Suzhou, Chinese Oostkust net boven Shanghai). Beide provincies werken vooral samen op het gebied van economie, technologie en innovatie. Cultuur vormt een drager voor de samenwerking.

Ook met Boston (MIT), Israël en Tokyo wil de provincie graag duurzame relaties. Deze landen worden als de innovatieve top gezien en passen goed bij de ambitie van Brabant om een Europese kennis- en innovatie topregio te zijn. Brainport, de campussen, BOM en grote Brabantse bedrijven spelen een belangrijke rol in deze samenwerking. Er zijn een aantal Japanse bedrijven gevestigd in Brabant. Vanuit dat belang en de innovatiekracht van Japan is dat land ook steeds belangrijker voor de provincie.

Provincie Brabant werkt verder (maar minder intensief) ook samen met de regio *Emilia Romagna* (oa Bologna en Parma) samen in *Italië* op het gebied van agrifood en innovatie. Met Canada, Edmonton is recent een Memorandum van Overeenstemming afgesloten voor economische samenwerking. Met Brazilië bestaan ook handelscontacten, vooral met de regio Minas Gerais, waar een Memorandum of Understanding mee is ondertekend op het gebied van biobased economy. De relaties staan inmiddels op een lager pitje als gevolg van instabiliteit in Brazilië. Dit geldt ook voor contacten met Turkije die de provincie en de BOM onderhouden.

De provincie neemt deel aan een aantal Europese projecten en netwerken (zie Europese projecten en netwerken). Promotie van Brabant vindt bijvoorbeeld ook plaats via de website brabantsmartsolutions.com. Naast de provincie staan overigens alleen de B5 gemeenten op deze site.

De *Brabantse ontwikkelingsmaatschappij* (BOM) geeft met BOM Foreign Investments ook uitvoering aan het Brabantse internationale beleid. De BOM trekt nieuwe internationale bedrijven aan, bevordert internationale handel van Nederlandse bedrijven, internationale innovatie, branding van Brabant en verzilveren van kansen in Europese zwakkere regio's. De BOM is daarin complementair aan overheden als provincie, gemeenten en Rijk.

De BOM werkt internationaal vooral samen met de provincie Brabant, Triple Helixorganisaties, de B5 gemeenten en campussen (waaronder Pivot Park. Focusgebieden zijn: Verenigde Staten, Verenigd Koninkrijk, Turkije, India, China, Japan, Taiwan en Zuid-Korea. De belangrijkste topsectoren zijn: High Tech Systemen en Materials, Life sciences, agrifood en chemie.

Doelstelling in de periode 2017-2020 is dat Brabant in de top-3 voor buitenlandse investeringen moet staan, met € 400 miljoen aan buitenlandse investeringen, 4000 nieuwe arbeidsplaatsen en 120 FDI projecten. In 2016 is een recordbedrag van € 620 miljoen aan buitenlandse investeringen in Brabant gerealiseerd.

Brancheorganisaties

De topsectoren organiseren zelf economische missies, beurzen en internationale evenementen in Nederland. In het Osse economisch beleid staan drie topsectoren centraal: logistiek, agrifood en life sciences. Wij beperken ons daarom tot een verkenning van de internationale missies van deze topsectoren.

Nederland Distributieland (NDL/HIDC) is een branchevereniging voor logistieke bedrijven. Zij positioneren zich als matchmaker tussen buitenlandse bedrijven en Nederland en maken internationaal promotie voor de Nederlandse logistiek. Ook kennisoverdracht en internationale netwerken zijn belangrijk.

Internationale activiteiten worden met de Netherlands Foreign Investment Agency (NFIA, investinholland.com) afgestemd. Als focuslanden gelden: Verenigde Staten, Canada, China, Japan, Korea, Taiwan, India en Europese verladingslanden. Missies staan meestal in het teken van acquisitie. Er worden ook studiereizen naar het buitenland georganiseerd. Osse logistieke bedrijven als Vos Logistics, XPO en OOC Terminals zijn lid van de NDL en nemen

ook deel aan missies en internationale evenementen. Ook de gemeente Oss is lid en neemt dit jaar bijvoorbeeld deel aan een belangrijke logistieke beurs in München.

De topsector Life sciences & Health wordt vertegenwoordigd door Health ~ Holland. De topsector richt zich internationaal op acquisitie, Research & Development, innovatie en export. Tien regio's staan centraal. Voor 2016 en 2017 zijn uit die regio's drie focusgebieden gekozen: Verenigde Staten, China en Oost-Afrika. De meeste investeringen vanuit buitenlandse life sciences bedrijven komen uit de Verenigde Staten, gevolgd door China en India. Opkomende landen qua investeringen zijn Brazilië, Japan en Korea. De internationale strategie van de topsector Life sciences & health is volledig gericht op landen buiten Europa.

De topsector organiseert evenementen, studiereizen en missies naar het buitenland. Het is geen ledenorganisatie, maar de Osse life sciences sector is in Health~ Holland vertegenwoordigd.

De topsector agri & Food richt zich vooral op export en kennisoverdracht. Nederland neemt wereldwijd de tweede plaats in qua export op dit terrein. Focuslanden zijn gebieden waar economische groei wordt gerealiseerd: China, Indonesië, Nigeria, Zuid-Afrika, Brazilië en Mexico. Ook deze topsector organiseert missies en studiereizen. Voor deze topsector is onze triple helixorganisatie Agrifood Capital opgericht. Zij nemen deel aan missies en internationale projecten namens de regio, waaronder ook het Milan Urban Food Policy Pact (MUFPP) dat 's-Hertogenbosch namens Noordoost-Brabant heeft ondertekend. Steden verbinden zich met ondertekening aan duurzame voedselsystemen in en rond de stad.

Bijlage 2 Huidige Internationale activiteiten van Oss gewikt en gewogen

Gemeente Oss	Rijk/VNG/G32 Stedennetwerk	Provincie/Euregio	Brancheorganisaties (logistiek, life sciences, agrifood)	Agrifood Capital
<i>Oss ondersteunt</i>	Deelname missies naar Vietnam, China		Deelname Transport Logistics beurs München	
<i>Oss verwerft middelen</i>		INTERREG subsidie Vlaanderen/Nederland Deelname project duurzaamheid		European Region of Gastronomy, We are Food 2018 Europees RIS3 platform agrifood (lobby, projecten)
<i>Oss op de kaart</i>	Buitenlandse delegaties ontvangen	Euregio programma Duitsland/Nederland inspraak (lobby)	Pivot Park Oncology Conference nov 2017	Bezoeken van Eurocommissarissen Hogan en Cretu
	Trekker cohesiebeleid na 2020 Lid Interbestuurlijke werkgroep Rijk/provincie/gemeenten VNG commissie Europa en internationaal	OP-Zuid lid stuurgroep (lobby)	Deelname WIRE conference 2016 (innovatieve regio's EU)	Deelname MUFPP Rome Open Days Brussel, officieel event oktober 2017 Internationaal boegbeeld AFC
<i>Oss leert</i>				

Capaciteit

Het internationaal beleid wordt ondergebracht bij het thema regionale samenwerking en netwerken. Het internationaal beleid valt onder de *themamanager regionale samenwerking en netwerken*. Het gaat dan om de ambtelijke ondersteuning van de burgemeester en deelname aan netwerken.

Global goals zijn een speerpunt van het Osse internationale beleid. Dit betreft vooral de inzet van bestuurszaken rond missies en buitenlandse delegaties en de stagiaire global goals en internationalisering.

Het *kernteam economie* ondersteunt het Osse bedrijfsleven en de speerpuntsectoren. Zij verwijzen bedrijven door naar internationale netwerken (Vanguard, Europe Enterprise Network). Zij onderhouden een goed accountmanagement naar belangrijke partners voor het internationaal beleid zoals brancheorganisaties, ministerie van EZ, AFC, Brainport, BOM Foreign Investments en de provincie.

Internationale promotie en (inkomende en uitgaande) missies loopt vooral via de lijnen van de bestuurlijke internationale inzet en wordt ondersteund door het kernteam economie, *bestuurszaken* en *communicatie*. Deze werkzaamheden sluiten ook aan bij de huidige werkzaamheden.

Competenties

Internationaal beleid vraagt van de bestaande organisatie en medewerkers andere kennis, ervaring en competenties die niet breed voorhanden zijn in de huidige gemeentelijke organisatie. Het verbreedt ook de horizon van bestuurders en medewerkers, draagt bij aan de ontwikkeling van kennis en vaardigheden en helpt bij het binden en boeien van medewerkers. Het past bij de ontwikkeling van een zelfbewuste middelgrote gemeente om een aantal medewerkers met dergelijke competenties, vaardigheden en kennis op strategisch niveau in dienst te hebben.

Het is belangrijk om bij medewerkers die werken aan het internationale beleid te werken aan benodigde kennis, vaardigheden en competenties. Internationaal beleid kan een middel in de werving van jonge hoogopgeleiden zijn, die onze regio nodig heeft. Een aanpassing van het functiegebouw om medewerkers met de vereiste competenties te werven en bijbehorende aanpassing in de functiewaardering van personeel kan nodig zijn.

Financiën

In de onderstaande begroting zijn de kosten voor het internationaal beleid opgenomen.

Activiteiten	Kosten	Opmerkingen
Lokale business developer	pm	Afhankelijk van bekostiging meerdere partijen.
Lid Euregio Rhein Waal	€ 14.000 (2017)	Afhankelijk van inwoneraantal
Lid ERRIN	€ 2.100	
Lid Milan Urban Food Policy Pact	Kosteloos	Reis en verblijfkosten bestuurder/ambtenaar
Deelname buitenlandse missies (minimaal 1x per jaar Vietnam, incidenteel China)	€ 6.000 per jaar	Kosten worden al gemaakt, deelname, reis en verblijfkosten bestuurder/ambtenaar
Overige kosten	€ 2.900	Internationale city marketing, reis-verblijfkosten, lunch, congressen, dinerkosten, ontvangst buitenlandse missies
Totaal	€ 25.000	

We stellen voor:

Uit de reguliere begroting € 8.900 over te hevelen uit bestaande budgetten naar een nieuwe post internationaal beleid binnen het thema regionale samenwerking en netwerken. €16.100 als wens in de kadernota op te nemen.